

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНІ ІДЕОЛОГІЇ

підготовки бакалаврів

денної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма Міжнародна політика та політика національної безпеки

спеціальності 052 Політологія

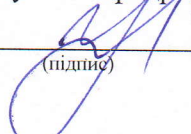
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ВИКЛАДАЧ: Мальована Юлія Геннадіївна, к.політ.н., доцент, доцент кафедри політології,
Руднева Анна Олегівна, к.політ.н., доцент, доцент кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від "28" серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)
Є.Г.Цокур
_____ (ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

_____ (підпис)

А.О.Руднева

_____ (ініціали, прізвище)

Зв'язок з викладачем (викладачами):

Е-mail: rudnevanna2017@gmail.com

Телефон: 0663894588 (Мальована Ю.Г.), 0953382563 (Руднева А.О.).

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); *Telegram*.

Кафедра політології, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а.

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політичні ідеології» є розвиток у студентів розуміння основних політичних ідеологій, їхньої історії, еволюції та впливу на сучасні політичні процеси. Курс спрямований на формування критичного мислення та аналітичних навичок, необхідних для аналізу ідеологічних концепцій, що визначають суспільно-політичний устрій у різних країнах світу.

Курс «Політичні ідеології» охоплює основні напрямки ідеологічних течій, включаючи лібералізм, консерватизм, соціалізм, комунізм, фашизм, націоналізм та інші. Він дозволяє студентам зрозуміти, як ці ідеології впливають на формування політики, законодавства, міжнародних відносин та громадянського суспільства. Студенти досліджують як класичні, так і сучасні ідеологічні концепції, а також їхню трансформацію в умовах глобалізації.

Вивчення політичних ідеологій є фундаментальним для розуміння сучасного політичного ландшафту. Ідеології впливають на прийняття рішень, формування політичних програм і політик, що робить їх знання критично важливим для політичних аналітиків, науковців, державних службовців і громадських активістів. Розуміння ідеологій допомагає краще орієнтуватися в сучасних політичних конфліктах, розвивати навички аргументованої дискусії та сприяє ефективній участі в політичному житті.

Сучасний ринок праці вимагає від фахівців знання політичних ідеологій, оскільки це забезпечує здатність аналітично підходити до проблем суспільно-політичного розвитку, критично оцінювати різні політичні підходи та вміти формувати власні політичні позиції. Знання політичних ідеологій є важливим для кар'єри в політиці, державному управлінні, журналістиці, громадській діяльності, міжнародних організаціях та наукових установах. Без розуміння політичних ідеологій фахівець не зможе повноцінно аналізувати політичні процеси, прогнозувати політичний розвиток, а також ефективно працювати в умовах політичних змін і конфліктів. Цей курс надає базові знання, необхідні для розвитку стратегічного мислення, що є ключовим для ефективного виконання професійних обов'язків у сфері політики та суміжних галузях.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Кратологія», «Партологія», «Політичне прогнозування та проектування».

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	7-й	
Кількість кредитів ECTS	4	

Кількість годин	120	
Лекційні заняття	28 год.	
Семінарські заняття	28 год.	
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	64 год.	
Консультації	особисті – понеділок, з 14:30 до 16:00, IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: rudnevanna2017@gmail.com	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=807	

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.</p> <p>ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p> <p>РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.</p> <p>РН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.</p> <p>РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.</p> <p>РН04. Мати навички професійної комунікації.</p> <p>РН05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle</p>
<p>ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.</p> <p>РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності</p> <p>РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.</p> <p>РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях; тестування та практичні завдання у системі Moodle</p>
<p>ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях; тестування та практичні завдання у системі Moodle</p>

<p>та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</p> <p>СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.</p> <p>РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</p> <p>РН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.</p> <p>РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p> <p>РН 14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.</p> <p>РН15. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.</p> <p>РН17. Розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</p>	
<p>ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним</p> <p>СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобом масової інформації, експертам з інших галузей знань.</p> <p>РН18. Розуміти тенденції розвитку світової та вітчизняної політичної думки, визначати вплив політичних ідей на розвиток політичних явищ та процесів.</p> <p>РН19. Розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</p>	<p>Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів</p>
<p>СК12. Здатність розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</p> <p>РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях; розробка та захист індивідуального дослідницького завдання</p>

<p>та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>PH13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p>	
--	--

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади формування політичної ідеології.

Тема 1. Ідеологія як форма суспільної свідомості.

Визначення об'єкта і предмета, понятійно-категоріального апарату сучасних політичних ідеологій як науки, її місце у структурі сучасної політичної науки, процесі підготовки фахівців.

Ідеологія і філософія. Ідеологія і наука. Ідеологія і релігія. Ідеологічне мислення. Ідеологія й утопія. Проблема нової ідеології. Основні напрями розвитку ідей та концепцій ідеології в ХХ та на початку ХХІ ст. Ідея, концепція, доктрина, теорія й ідеологія. Вплив метафізики, позитивізму, емпіризму, ірраціоналізму та нігілізму, модерну і постмодерну на процес становлення і розвитку сучасних політичних ідеологій. Поняття про основні типи європейської ідеології.

Тема 2. Політична свідомість.

Поняття про політичну свідомість: умови виникнення та шляхи формування. Індивідуальна і групова політична свідомість. Політична свідомість як сукупність уявлень, що опосередковують ставлення суб'єктів до явищ політичної влади. Залежність політичної свідомості від наявності спеціальних знань і форм участі людини у відношеннях влади. Способи функціонування політичної свідомості. Структури політичної свідомості: гносеологічна, аксеологічна, соціологічна.

Функції політичної свідомості. Політична свідомість і політична поведінка. Особливості політичної свідомості українського суспільства.

Тема 3. Сутність, функції та рівні політичної ідеології.

Ідеологія як учення про ідеї. Сутність і функції політичної ідеології. Рівні політичної ідеології. Політична ідеологія і політична психологія. Механізм реалізації політичної ідеології. Політична поведінка як різновид соціальної активності суб'єктів. Політична поведінка – універсальна характеристика політичного життя. Основні типи політичної поведінки.

Змістовий модуль 2. Теоретичні питання в проблематиці політичної ідеології

Тема 4. Структура політичної ідеології.

Особливості створення політичної ідеології. Політична ідея, гіпотеза та концепція політичного розвитку. Політична теза та теорія. Політичні ідеали та гасла. Політична програма. Проблема деідеологізації та реідеологізації.

Тема 5. Основні типи політичних ідеологій.

Критерії та класифікація політичних ідеологій. Сутність та особливість типології «ліві-праві-центр». Загальна характеристика основних типів політичних ідеологій. Функціональний аспект політичної ідеології. Політика і ідеологія: варіанти взаємодії. Конструктивізм або деструктивізм ідеології.

Тема 6. Ідеологічна діяльність та її види.

Сутність ідеологічної діяльності. Політична агітація: форми та способи. Суть та види політичної пропаганди. Засоби та форми політичної пропаганди.

Змістовий модуль 3. Основні політичні ідеології

Тема 7. Ідеологія лібералізму та неолібералізму.

Сутність лібералізму як політичної ідеології. Філософськополітологічні витоки, історичні умови формування, сутнісні характеристики й особливості лібералізму (Дж. Локк, Ш.-Л. Монтеск'є, А. Сміт, І. Кант, А. де Токвіль, І. Бентам, Ф. Науманн, Дж. Дьюї, Г. Спенсер, Дж. С. Мілль, Дж. Кейнс, Ф. Д. Рузвельт, В. Жіскар д'Естен, К. Поллен та ін.). Основні цінності ліберальної ідеології. Основні положення «держави загального добробуту». Роль і функції держави, межі її втручання в життєдіяльність суспільства в діяльності партій ліберальної орієнтації США та Західної Європи.

Поняття про традиційний, правий і лівий лібералізм. Лібералізм у ХХ ст. «Новий курс» Ф. Д. Рузвельта. Лібералтехнократизм. Ліберал-реформізм. Неолібералізм. Політичні програми американських лібералів. Характерні риси ідеології та політики європейських лібералів. Лібералізм в Азії, Африці і Латинській Америці. Міжнародні об'єднання лібералів. Ліберальний Інтернаціонал. Традиції лібералізму в європейському менталітеті. Ліберальні ідеї у практиці державного будівництва в Україні.

Тема 8. Ідеологія консерватизму та неоконсерватизму.

Сутність консервативної ідеології у працях її творців (Ф. Шатобріан, Е. Бьорк, С. Колрідж, У. Вордсворт, Ж. де Местр, Ф. Ламенне, Л. Бональд, Г.-К. Кальтенбруннер, Р. Скрутон, Г. Моргентау та ін.). Консерватизм і традиціоналізм. Основні політичні цінності й ідеї класичного консерватизму. Католицький консерватизм, націоналконсерватизм, технократичний, лібертаристський, екологічний консерватизм. Проблеми ліберально-консервативного консенсусу. Неоконсерватизм (право- і ліворадикальний, поміркований, центристський і традиційний). Соціальна практика та результати діяльності консервативних партій США, Західної Європи й Японії. Ісламський фундаменталізм. Характерні риси організації і політики фундаменталістських партій. Відношення до джихаду. Панісламізм. Ісламський фундаменталізм та ісламський соціалізм. Консерватизм і правий радикалізм. «Нові права» в Європі та США. Правий радикалізм і націоналізм. Популізм. Консервативні ідеї у практиці діяльності політичних партій України.

Тема 9. Сучасна соціал-демократія (демосоціалізм, соціальна демократія).

Ідейні та політичні передумови виникнення сучасної соціалдемократії. Соціал-демократія як ідеологія, теорія, політика і практика, міжнародний рух. Характерні риси, ознаки й особливості. Е. Бернштейн як основоположник соціал-реформізму. Свобода, справедливість, солідарність як принципи соціал-демократії. Традиційний та модернізований соціал-реформізм (А. Мільєран, Г. Фольмар, В. Брандт, Л. Жоспен, Ф. Міттеран, П. Моруа, У. Пальме, Х.-Й. Фогель, Ж.-П. Шевенман, Е. Епплер та ін.). Поняття про політичну, економічну, соціальну та міжнародну демократію. Теорія “демократичного соціалізму”. Практика діяльності Соціалістичного Інтернаціоналу, соціал-демократичних партій Швеції, Німеччини, Франції, Данії, Австрії та інших європейських країн. Державні програми соціальної допомоги, децентралізація та дебіюрократизація виробничого процесу, оздоровлення середовища проживання тощо. «Народний капіталізм». Самоврядувальні засади, ідея народовладдя в діяльності соціал-демократів. Соціал-демократи в Азії, Африці та латинській Америці. Розвиток ідей соціал-демократії у практиці державно-правового будівництва в Україні.

Тема 10. Сутність та особливості тоталітарних типів ідеології.

Більшовизм і фашизм як тоталітарні політичні ідеології: загальне й особливе. Соціально-історичні умови виникнення, особливості становлення й утвердження, панування та загибелі. Більшовизм і фашизм як політичний рух, політична доктрина, тоталітарна форма правління (режиму) й антидемократична ідеологія. Особливості процесу соціалізації, виховання, способу життя, формування нової людини. Вождизм, підпорядкування мас авторитетові, людини та суспільства – державі. Зведення до мінімуму парламентаризму, воєнізація державних структур, військово-політична експансія, існування примусової праці, політичний терор проти опозиції тощо як ознаки тоталітарних політичних режимів. Характеристика тоталітарних режимів у працях Х. Арендт, Зб. Бжезинського та ін. Виклики, загрози і небезпеки, що породжуються тоталітарними типами ідеологій та відповідними політичними режимами. Національні радикальні партії в Україні.

Ідеології фашизму та нацизму. Теорія фашизму. Методи фашизму. Символізм. Представники реалізованого фашизму: країни, політичні лідери. Нацизм - особливості концепції та специфічні ознаки. Символи та знаки нацизму. Представники нацизму: країни, політичні лідери.

Тема 11. Сутність ідеології націоналізму.

Сутність національної ідеології: соціо-історичні, теоретико-методологічні та духовні засади формування, розвитку та функціонування. Історичні типи націоналізму. Джерела націоналізму. Націоналізм як мова та символіка, соціально-політичний рух та ідеологія нації. Етнічний (культурний), консервативний, політичний і громадянський націоналізми. Ліберально-демократичний (поміркований) та інтегральний (радикальний) націоналізми. Поняття про буржуазний націоналізм. Проблеми формування української національної ідеології в умовах сьогодення. Роль української еліти у формуванні національної ідеології. Партії національно-патріотичного спрямування в Україні.

Змістовий модуль 4. Політичні ідеології та сучасність

Тема 12. Основні політичні течії як засоби політичного мислення та дії.

Теорія та напрямки анархізму. Розуміння, форми та види радикалізму. Форми та види екстремізму. Засоби екстремістської діяльності. Релігія як соціально-політична ідеологія. Ідейні засади та прояви релігійного фундаменталізму. Різновиди фундаменталізму. Релігійний фундаменталізм в сучасних умовах Постмодерні політичні ідеології. Екологізм. Повернення до природи – центральна ідея. Різновиди екологізму. Природоохоронні ідеї в сучасній політиці. Фемінізм. Зародження та розвиток фемінізму. Ціннісне підґрунтя фемінізму. Гендерні питання в сучасному світі. Ідеологія майбутнього.

Тема 13. Політичні ідеології та сучасність.

Вплив ідеологій на політичні процеси у XXI столітті. Політичні ідеології в умовах глобалізації. Мультикультуралізм та політичні ідеології. Майбутнє політичних ідеологій. Модернізація політичних ідеологій. Вплив глобалізації на політичні ідеології. Постмодернізм та мультикультуралізм.

Тема 14. Україна в глобалізованому світі: виклики, ризики і небезпеки процесу соціальних змін.

Глобалізація як загроза: виклики, ризики та небезпеки на шляху суверенного розвитку України. Політико-ідеологічні конструкти як варіанти відповідей на виклики сьогодення: pro et contra. У. Бек, Е.Гідденс, Н. Луман про ризик в сучасному суспільстві. Виробництво, поширення та споживання ризику, його глобалізація. Екологічна й антропологічна кризи, проблема виживання. Т. Адорно, Г. Маркузе, Е. Фромм як критики західної цивілізації. Суверенітет, національна ідентичність і перспективи соціальних змін в глобалізованому просторі. Толерантність і багатоманітність. Новий світовий порядок. Політико-ідеологічні аспекти толерантності у контексті процесів глобалізації, деглобалізації, модернізації, захисту прав людини та плюралізму.

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Ідеологія як форма суспільної свідомості.	2		<i>щотижня</i>
1	Тема 2. Політична свідомість.	2		<i>щотижня</i>
1	Тема 3. Сутність, функції та рівні політичної ідеології.	2		<i>щотижня</i>
2	Тема 4. Структура політичної ідеології.	2		<i>щотижня</i>
2	Тема 5. Основні типи політичних ідеологій.	2		<i>щотижня</i>
2	Тема 6. Ідеологічна діяльність та її види.	2		<i>щотижня</i>
3	Тема 7. Ідеологія лібералізму та неолібералізму.	2		<i>щотижня</i>
3	Тема 8. Ідеологія консерватизму та неоконсерватизму.	2		<i>щотижня</i>
3	Тема 9. Сучасна соціал-демократія (демосоціалізм, соціальна демократія).	2		<i>щотижня</i>
3	Тема 10. Сутність та особливості тоталітарних типів ідеології.	2		<i>щотижня</i>

3	Тема 11. Сутність ідеології націоналізму.	2		<i>щотижня</i>
4	Тема 12. Основні політичні течії як засоби політичного мислення та дії.	2		<i>щотижня</i>
4	Тема 13. Політичні ідеології та сучасність.	2		<i>щотижня</i>
4	Тема 14. Україна в глобалізованому світі: виклики, ризики і небезпеки процесу соціальних змін.	2		<i>щотижня</i>
Разом		28		

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Ідеологія як форма суспільної свідомості. План. 1. Поняття та сутність політичної ідеології. 2. Зміст та ознаки політичної ідеології. Генеза та основні глумачення. 3. Активність ідеології. Ідеологія та істина. Ідеологія та наука. Ідеологія та суспільна психологія. 4. Функції політичної ідеології.	2		<i>щотижня</i>
1	Тема 2. Політична свідомість. План. 1. Поняття про політичну свідомість: умови виникнення та шляхи формування. Індивідуальна і групова політична свідомість. 2. Політична свідомість як сукупність уявлень, що опосередковують ставлення суб'єктів до явищ політичної влади. Залежність політичної свідомості від наявності спеціальних знань і форм участі людини у відношеннях влади. 3. Способи функціонування політичної свідомості. 4. Структури політичної свідомості: гносеологічна, аксеологічна, соціологічна. 5. Функції політичної свідомості. 6. Політична свідомість і політична поведінка. Особливості політичної свідомості українського суспільства.	2		<i>щотижня</i>
1	Тема 3. Сутність, функції та рівні політичної ідеології. План. 1. Ідеологія як учення про ідеї. Сутність і функції політичної ідеології. Рівні політичної ідеології. 2. Політична ідеологія і політична психологія. 3. Механізм реалізації політичної ідеології. 4. Політична поведінка як різновид соціальної активності суб'єктів. Політична поведінка – універсальна характеристика політичного життя. Основні типи політичної поведінки.	2		<i>щотижня</i>
2	Тема 4. Структура політичної ідеології. План. 1. Особливості створення політичної ідеології. 2. Політична ідея, гіпотеза та концепція політичного розвитку. 3. Політична теза та теорія.	2		<i>щотижня</i>

	4. Політичні ідеали та гасла. 5. Політична програма. 6. Проблема деідеологізації та реідеологізації.			
2	Тема 5. Основні типи політичних ідеологій. План. 1.Критерії та класифікація політичних ідеологій. 2.Сутність та особливість типології «ліві-праві-центр». 3. Загальна характеристика основних типів політичних ідеологій. 4. Функціональний аспект політичної ідеології. 5. Політика і ідеологія: варіанти взаємодії. 6. Конструктивізм або деструктивізм ідеології.	2		<i>щотижня</i>
2	Тема 6. Ідеологічна діяльність та її види. План. 1. Сутність ідеологічної діяльності. 2. Політична агітація: форми та способи. 3. Суть та види політичної пропаганди. 4. Засоби та форми політичної пропаганди.	2		<i>щотижня</i>
3	Тема 7. Ідеологія лібералізму та неолібералізму. План. 1. Визначення основних ідей та цінностей лібералізму. 2. Класичний, соціальний лібералізм, лібертаризм, неолібералізм. 3. Основні ідеї лібералізму у економічній, політичній та моральноетичній сферах. 4. Представники лібералізму: країни, лідери та партії (міжнародний аспект). 5. Ліберальний рух в Україні.	2		<i>щотижня</i>
3	Тема 8. Ідеологія консерватизму та неоконсерватизму. План. 1. Основні ідеї консерватизму. Засновники та теоретики консерватизму. 2. Консерватизм як фундаментальний спосіб відношення до життя, архетип людського існування. 3. Основні ідеї та напрямки неоконсерватизму. 4. Представники консерватизму: країни, лідери та партії (Міжнародний аспект). 5. Консервативний рух в Україні.	2		<i>щотижня</i>
3	Тема 9. Сучасна соціал-демократія (демосоціалізм, соціальна демократія). План. 1.Ідейні та політичні передумови виникнення сучасної соціал-демократії. 2.Соціал-демократія як ідеологія, теорія, політика і практика, міжнародний рух. Характерні риси, ознаки й особливості. 3.Свобода, справедливість, солідарність як принципи соціал-демократії. 4.Традиційний та модернізований соціал-реформізм (А. Мільберан, Г. Фольмар, В. Брандт, Л. Жоспен, Ф. Міттеран, П. Моруа, У. Пальме, Х.-Й. Фогель, Ж.-П. Шевенман, Е. Епплер та ін.). 5.Практика діяльності Соціалістичного Інтернаціоналу, соціал-демократичних партій Швеції, Німеччини, Франції, Данії, Австрії та інших європейських країн. Державні програми соціальної допомоги, децентралізація та дебіюрократизація виробничого процесу, оздоровлення середовища	2		<i>щотижня</i>

	<p>проживання тощо. «Народний капіталізм». Самоврядувальні засади, ідея народовладдя в діяльності соціал-демократів.</p> <p>6. Соціал-демократи в Азії, Африці та латинській Америці.</p> <p>7. Розвиток ідей соціал-демократії у практиці державно-правового будівництва в Україні</p>			
3	<p>Тема 10. Сутність та особливості тоталітарних типів ідеології.</p> <p>План.</p> <p>1. Теорія фашизму.</p> <p>2. Методи фашизму. Символізм.</p> <p>3. Представники реалізованого фашизму: країни, політичні лідери.</p> <p>4. Нацизм - особливості концепції та специфічні ознаки.</p> <p>5. Символи та знаки нацизму.</p> <p>6. Представники нацизму: країни, політичні лідери.</p>	2		<i>щотижня</i>
3	<p>Тема 11. Сутність ідеології націоналізму.</p> <p>План.</p> <p>1. Теорія націоналізму. Основні ідеали.</p> <p>2. Різновиди націоналізму. Етнічний і громадянський націоналізм. Волонтаризм та органіцизм.</p> <p>3. Національна держава. Країни.</p> <p>4. Український національний рух: основні етапи, епохальні дати та події.</p> <p>5. Націоналізм в Україні: основні ідеї, символи та особливості.</p>	2		<i>щотижня</i>
4	<p>Тема 12. Основні політичні течії як засоби політичного мислення та дії.</p> <p>План.</p> <p>1. Теорія та напрямки анархізму.</p> <p>2. Сутність фемінізму.</p> <p>3. Розуміння, форми та види радикалізму.</p> <p>4. Форми та види екстремізму. Засоби екстремістської діяльності.</p> <p>5. Релігія як соціально-політична ідеологія.</p>	2		<i>щотижня</i>
4	<p>Тема 13. Політичні ідеології та сучасність.</p> <p>План.</p> <p>1. Гуманізм як ідеологія людини і людяності.</p> <p>2. Принципи ідеології стабільності.</p> <p>3. Вплив ідеологій на політичні процеси у XXI столітті.</p> <p>4. Політичні ідеології в умовах глобалізації.</p> <p>5. Мультикультуралізм та політичні ідеології.</p> <p>6. Майбутнє політичних ідеологій.</p>	2		<i>щотижня</i>
4	<p>Тема 14. Україна в глобалізованому світі: виклики, ризики і небезпеки процесу соціальних змін.</p> <p>План.</p> <p>1. Глобалізація як загроза: виклики, ризики та небезпеки на шляху суверенного розвитку України.</p> <p>2. Політико-ідеологічні конструкти як варіанти відповідей на виклики сьогодення: pro et contra.</p> <p>3. Суверенітет, національна ідентичність і перспективи соціальних змін в глобалізованому просторі.</p> <p>4. Новий світовий порядок. Політико-ідеологічні аспекти толерантності у контексті процесів глобалізації, детрадиціоналізації, модернізації, захисту прав людини та плюралізму</p>	2		<i>щотижня</i>
Разом		28		

7. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Підготуйте огляд наукової літератури з теми однієї з політичних ідеологій, включаючи сучасні наукові статті, монографії та інші джерела. Зосередьтеся на сучасних дослідженнях та їхніх основних висновках.	8	
1	Провести дослідження на тему «Чи є політичні ідеології актуальними у XXI столітті?». Використовуючи приклади з сучасної політики (національні або міжнародні), аргументуйте свою точку зору.	8	
2	Критичний аналіз джерела Завдання: Оберіть одну з класичних праць з політичних ідеологій (наприклад, «Два трактати про правління» Джона Локка або «Маніфест комуністичної партії» Карла Маркса) і підготуйте критичний аналіз. Врахуйте історичний контекст, аргументи автора, та вплив праці на розвиток політичної думки. Обсяг роботи: 3-4 сторінки.	8	
2	Відеоаналіз політичної промови Завдання: Обрати відеозапис політичної промови одного з сучасних лідерів і проаналізувати його з точки зору використання ідеологічних елементів. Визначити, яка ідеологія домінує у промові, та які риторичні прийоми використовуються для її підсилення. Форма звіту: Аналітична записка (3-5 сторінок) або коротке відео (5-10 хвилин).	8	
3	Аналітичний огляд ідеології. Завдання: Оберіть одну з основних політичних ідеологій (лібералізм, консерватизм, соціалізм, націоналізм тощо) і підготуйте аналітичний огляд, у якому висвітліть: <ul style="list-style-type: none"> • Історичний розвиток цієї ідеології. • Ключові принципи та ідеї. • Вплив ідеології на політичні системи різних країн. • Сучасний стан та перспективи розвитку цієї ідеології. Обсяг роботи: 3-5 сторінок.	8	
3	Кейс-стаді: Ідеологічні конфлікти. Завдання: розглянути конкретний випадок ідеологічного конфлікту (наприклад, «холодна війна» між США та СРСР, Brexit, політична криза у Венесуелі) та проаналізувати його з точки зору боротьби різних ідеологій. Причини конфлікту. Головні аргументи обох сторін. Наслідки конфлікту для політичної системи та суспільства. Обсяг роботи: 4-6 сторінок.	8	
4	Презентація на тему «Вплив політичних ідеологій на сучасні міжнародні відносини» Завдання: Підготуйте презентацію, у якій розкрийте вплив політичних ідеологій на формування та розвиток сучасних міжнародних відносин. Включіть приклади, графіки, діаграми, та інші візуальні матеріали. Обсяг презентації: 10-15 слайдів.	8	
4	Написання есе на тему «Майбутнє політичних ідеологій у XXI столітті» Завдання: Напишіть есе, в якому висловіть свою думку щодо майбутнього політичних ідеологій у XXI столітті. Розгляньте можливі сценарії розвитку, враховуючи поточні глобальні тренди. Обсяг роботи: 2-3 сторінки.	8	
Разом		64	

8. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Опитування	Семінарське заняття 1	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція.</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	5
	Практичне завдання	<p><u>Практичне завдання №1</u></p> <p>Ознайомтесь з історією виникнення політичних ідеологій та їхньою еволюцією.</p> <p>Напишіть есе на тему: «Роль політичних ідеологій у формуванні сучасних політичних систем».</p>	<p>9-10 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція.</p> <p>7-8 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p>	10

			<p>5-6 балів – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>3-4 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1-2 бали - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	
2	Опитування	Семинарське заняття 2 та 3.	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У</p>	10

			Відповіді цілком відсутня самостійність	
	Практичне завдання	Практичне завдання №2 Проведіть дослідження на тему «Майбутні політичні ідеології: прогноз на XXI століття». Напишіть есе, у якому спробуйте передбачити розвиток політичних ідеологій у найближчі десятиліття.	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція. 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	5
3	Опитування	Семинарське заняття 4	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція. 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні	5

			<p>поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність</p>	
	<p>Практичне завдання</p>	<p><u>Практичне завдання №3</u></p> <p>Проаналізуйте націоналістичні рухи у Європі та їх вплив на сучасну політику. Напишіть короткий аналітичний звіт про сучасний стан націоналізму в одній з європейських країн на вибір.</p>	<p>9-10 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>7-8 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>5-6 балів – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>3-4 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1-2 бали - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	<p>10</p>

4	Опитування	Семінарське заняття 5	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	5
	Практичне завдання	<p><u>Практичне завдання №4</u></p> <p>Підготуйте дослідження тему «Вплив глобалізації на політичні ідеології у XXI столітті». Зверніть увагу на трансформацію класичних ідеологій під впливом глобальних змін.</p>	<p>9-10 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>7-8 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>5-6 балів – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно</p>	10

			неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 3-4 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1-2 бали - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.	
Усього за змістові модулі	8			60

9. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу*	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання: тестування у системі Moodle	Питання для підготовки: Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=807	1 бал за кожную правильну відповідь. На проходження тесту дається 20 хвилин і одна спроба	20
	Практичне завдання	Практичне застосування політичних ідеологій. Створіть проект політичної партії, заснованої на певній ідеології (лібералізм, консерватизм, соціалізм тощо). Опишіть програму партії, її цілі, методи досягнення та потенційний вплив на суспільство.	20-18 – робота повністю розкриває тему, логічно структурована, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів політичної практики; 17-14 – положення та висновки есе недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 - відсутня чітка	20

			структура, описовий характер 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура	
Усього балів				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Іванішин П. Ідеологія і держава: націософська інтерпретація. Київ: Крила. 2022. 534 с.
2. Кирилюк Ф. М. Філософія політичної ідеології: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 520 с.
3. Політична ідеологія : навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / упоряд.: А. Пехник, А. Прохоренко ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Юридична література, 2023. 64 с.
4. Шляхтун П. Політологія : історія та теорія. Київ: центр учбової літератури. 2021, 668 с.

Додаткова:

1. Андрущенко В., Губернський Л., Михальченко М. Культура – ідеологія – особистість. Київ. 2002. 578 с.
2. Бреннан Д. Проти демократії. Київ : Дух і літера. 2020. 464 с.
3. Джудіс Д. Б. Великий вибух популізму. Харків : Клуб сімейного дозвілля. 2017. 192 с.
4. Доній О. Трансформація української національної ідеї. Київ: Наш формат. 2019. 464 с.
5. Донцов Д. Ідеологія. Націоналізм. Незримі скрижалі Кобзаря. Маса і провід. Дух отари і дух провідництва. Київ : Фоліо. 2017. 576 с.
6. Донцов Д. Націоналізм. Київ : ФОП Стебеляк. 2022. 256 с.
7. Єрмоленко В. Плинні ідеології. Київ : Дух і літера, 2022. 480 с.
8. Іванішин П. Ідеологія і держава. Київ : Крила, 2022. 533 с.
9. Клімова Г. Політична ідеологія: соціально-філософська концептуалізація. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія.* 2022. Вип. 2(53). С.52-60.
10. Корабльова В. Соціальні смисли ідеології: монографія. Київ : ВАДЕКС. 2014. 350 с.
11. Ленкавський С. Український націоналізм. Київ : Лілея-НВ. 2022. Том 1. 550 с.
12. Лютий Т. Ідеологія: матриця ілюзій, дискурсів і влади. Київ : НаУКМА. 2016. 200 с.
13. Обушний М., Примуш М., Шведа Ю. Партологія. Київ. 2017. 432 с.
14. Павличко С. Фемінізм / передм. В. Агеєвої. Київ : Вид-во С. Павличко «Основи». 2002. 322 с.
15. Пехник А. Політичні права та свободи : актуалізація питання та оцінка рівня забезпечення. *Політичне життя.* 2022. Вип. 4. С. 74-79.
16. Постол О. Посткласичні ідеологічні трансформації. Київ : Академія. 2015. 285 с.
17. Проценко О. Лібералізм. Київ : Смолоскип. 2009. 1128 с.
18. Розумний М. Національна доктрина. Київ : КМ Букс. 2021. 264 с.
19. Сервіс Р. Товариши. Комунізм. Світова історія. Київ : Темпора. 2022. 616 с.
20. Скрутон Р. Консерватизм. Запрошення до великої традиції. Київ : Наш формат. 2022. 176 с.
21. Сціборський М. Націократія (концепція державнополітичного й соціально-економічного устрою). Київ. 2022. 198 с.
22. Тимченко В. Модерний націоналізм. Шлях до нового суспільства. Київ : Маркобук. 2019. 128 с.
23. Ткаченко К. Праві двері зліва. Київ : Критика. 2019. 380 с.

24. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Київ. 2022. 192 с.
25. Хохлов В., Башлаков С., Золотарьов В. Лібертаріанська перспектива. Від посткомунізму до вільного суспільства. Київ : Ніка-центр. 2019. 336 с.
26. Fear and Uncertainty in Europe: The Return to Realism? / Ed. by R. Belloni, V. Della Sala, P. Viotti. Cham. 2019. 292 p.
27. Green parties in Europe. New York: Routledge. 2016. 352 p.
28. Managing Democracy in the Digital Age. Cham: Springer. 2018. 268 p.
29. Mitchell M. T. The Limits of Liberalism. Notre Dame: University of Notre Dame Press. 2019. 341 p.
30. Norris P., Inglehart R. Cultural Backlash: Trump, Brexit, and Authoritarian Populism. Cambridge: Cambridge University Press. 2019. 555 p.
31. Petri R. A Short History of Western Ideology. London: Blumsburry. 2018. 257 p.
32. Political values in Europe-China relations. Stockholm, 2018. 96 p.
33. Rosenblatt H. The Lost History of Liberalism. Princeton: Princeton University Press. 2018. 365 p.
34. The Europeanisation of the Western Balkans: A Failure of EU Conditionality? Cham, 2019. 250 p.
35. The Routledge Handbook of Libertarianism. New York: Routledge. 2018. 487 p.
36. Toplišek A. Liberal Democracy in Crisis. Cham: Palgrave Macmillan. 2019. 221 p.

10. Інформаційні ресурси

1. Богуш Д. Майбутнє ідеології українських партій. *Українська правда*. 2011. URL: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/bogush/4d77a0039cff4/>
2. Куц Г. М. Класичні політичні ідеології: базові принципи та сутнісні розбіжності. *Політикус*. 2015. Вип. 2. С. 65-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2015_2_16
3. Лісовський В.М. Політична і партійна ідеологія українського суспільства : різновекторність та перспективи розвитку. *Наукові праці. Політологія*. 2012. Вип.166. С. 56-58. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2012/178-166-12.pdf>
4. Матвієнків С.М. Політичні ідеології : методичний посібник для студентів спеціальності «Політологія». Івано-Франківськ : Плай, 2006. 151 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/642.pdf>.
5. Овчар І.В. Партійна і політична ідеологія українського суспільства: межі дотичності та протиставлення. *Гілея : науковий вісник: збірник наукових праць*. Київ. 2010. Вип. 31. URL: https://otherreferats.allbest.ru/law/00278160_0.html
6. Сисарєв О.В. Ідеологічні основи політичних партій в Україні, перспективи розвитку партійної системи. URL: <http://intkonf.org/sisarev-ov-ideologichni-osnovi-politichnih-partiy-vukrayini-perspektivi-rozvitku-partiynoyi-sistemi/>
7. Ярош Б.О. Загальна теорія політики : навч. посіб. / Б.О. Ярош, О.Б. Ярош. Луцьк : Видавець: РВВ «Вежа». 2005. 240 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-562.html>.
8. Rudnieva A., Malovana Y. The Image of Ukraine in the International Arena in the Minds of the Current Processes of Digital Transformation and e-Government. Citizen-centric e-Government in the European Union / Dudzik S., Kawka I. Krakow : WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA. 2023 С. 271-289. URL: <https://books.akademicka.pl/publishing/catalog/view/529/1728/2165>.

11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англійської наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.).
https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу juliiamalovana@gmail.com У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишть повідомлення у Telegram.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yeds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8ggt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса:

y_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: Тел. (061) 227-12-76

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>